

OPONENTNÍ POSUDEK NA RIGIRÓZNÍ PRÁCI

„ÚSTAVNÍ POSTAVENÍ CENTRÁLNÍ BANKY“

Mgr. Martiny Kubištové

Práce uchazečky M. Kubištové se věnuje aktuálnímu tématu, a jak sama uchazečka uvádí v úvodu své práce, tématu do jisté míry kontroverznímu. Dalším obtížným momentem je nepochybně sama mnohavrstevnost centrálního bankovníctví. Na centrální banku lze nahlížet z pohledu ekonomického na její tvorbu a provádění měnové politiky, z pohledu právního postavení jak z hlediska práva bankovního a finančního, tak v systému ústavního práva, a v neposlední řadě i z hlediska mezinárodních právních závazků. Uchazečka si vybrala pohled ústavněprávní a je nutno pochvalně vyzdvihnout, že jej nezúžila jen na české právní prostředí, ale neopomněla popsat vliv komunitárního práva a srovnání naší úpravy s jinými členskými státy EU.

Práce se skládá z 5 ucelených a logicky navazujících kapitol se standardním členěním, přes 90 stran vlastního textu, dále seznamu použité literatury a příloh. Citace a odkazy na stěžejní literaturu a prameny jsou použity vědecky korektním způsobem. Práce po formální stránce splňuje požadavky kladené na tento typ prací.

Rigorózní práce ve svém úvodu popisuje vědeckou aktuálnost zvolené problematiky a naznačuje hlavní problémové okruhy, kterým se práce bude věnovat. Vhodná je i terminologická poznámka ohledně základního pojmu „ústřední“ a „centrální“ banka. V úvodu bych dále očekávala popsání použitých metod výzkumu dané problematiky.

První kapitola začíná stručnou historickou komparací právní úpravy centrálního bankovníctví na našem území. Takovýto vstup do problematiky považují za velmi vhodný, protože se tak dá ukázat odlišnost soudobého vývoje (v období po roce 1989 a od roku 1993) od socialistické etapy a prvorepublikového a rakouského uspořádání. Vzhledem k tomu, že se nejedná o historickoprávní práci, lze prominout některá zjednodušení (na str. 6 ohledně stříbrného standardu a zavádění zlaté parity) či odkazy na stěžejní práce F. Vencovského místo vlastní citace zákonných norem, a lze tuto kapitolu hodnotit pozitivně snad s jedinou výtkou, že ačkoli je to z textu patrné, mohla být v této kapitole explicitní zmínka, že centrální banka, její zakotvení ani funkce nebyly až do roku 1968 v ústavních normách zmíněny.

Druhá kapitola nazvaná „Postavení centrální banky v platné Ústavě ČR“ popisuje genezi úst. vývoje od roku 1968 (čl. 14 úst. zákona č. 143/1968 Sb.) až do přijetí úst. zákona č. 1/1993 Sb. a srovnání zakotvení české centrální banky a ESCB. Část nazvaná ústavní zakotvení cíle měnové politiky vhodně kombinuje ekonomický a právní přístup. Správně je poukázáno na možné způsoby řešení neodpovědnosti bankovní rady při nedodržení měnových cílů.

Přínosná je kapitola 3. srovnávající postavení centrálních bank v jiných členských státech EU a testování slučitelnosti jejich zakotvení s komunitárním právem. Podobný komparativní přístup je využit i ve 4. kapitole při výkladu pojmu „nezávislost“ centrální banky. Osobní (personální) nezávislost ČNB je vykládána v kontextu nálezu Ústavního

soudu 285/2001 Sb. Nechci upírat uchazečce vlastní právní názor, navíc podpořený rozhodnutím Ústavního soudu, ale zdá se mi, že dostatečně v textu neodlišila podstatu sporu o kontrasignaci. V uvedeném případě se jednalo o již jednou jmenované členy bankovní rady, kteří byli ještě jednou – ve stejném funkčním období – jmenováni prezidentem republiky do funkcí guvernéra a viceguvernéra.

Pasáže o rozpočtové (finanční) nezávislosti centrální banky jsou oproti jiným článkům a pojednáním rozšířeny o pohled evropského práva a rozsudek Evropského soudního dvora v právní věci C-11/00 Komise ES v. Evropská centrální banka je obohacím u nás převážně traktovaného pohledu na Evropskou centrální banku jako na nedotknutelnou instituci. Argumentace ESD je poučná, neboť i v naší diskusi kolem roku 2000 ohledně kontroly hospodaření ČNB Nejvyšším kontrolním úřadem se objevily názory, že ČNB ze své podstaty nezávislosti nemá spadat pod kontrolou NKÚ.

Ohledně věcné (funkční) nezávislosti a funkce bankovního dohledu by uchazečka v ústní části měla informovat o aktuálním stavu dohledu (dozoru) nad finančními službami v ČR vzhledem k činnosti ČNB.

V páté kapitole nazvané „Závěry – úvahy de constitutione ferenda“ uchazečka zformulovala a vyargumentovala vlastní názory na řešení některých sporných bodů (čl. 98 Ústavy), což lze také považovat za jeden z přínosů práce.

Přílohy - tabulky č. 1 a č. 2 přehledně a vhodně ilustrují vlastní text. Zklamáním je okopírovaná příloha č. 3, které mohla být věnována větší pečlivost, ať se již týká možného překladu do češtiny, ale především z hlediska aktuálnosti, kdy nebyly např. zachyceny personální změny v bankovní radě Slovenské národní banky, které nastaly od ledna 2005. Většina jednotlivých údajů mohla být aktualizována z internetových stránek jednotlivých uvedených centrálních bank.

I přes uvedené, spíše drobné připomínky, předkládaná práce i po obsahové stránce odpovídá požadavkům kladeným na rigorózní práce, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Doc. JUDr. PhDr. Ilona Bažantová, CSc.

V Praze, 15. 9. 2005